

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

בפני כבוד השופט אביים ברקאי

התובעים: 1. משה בושמיץ
2. חוות בי.אפ.סי. בע"מ

נגד

הנתבעים: 1. אנאבל זמיר
2. דוד בן אדרת
3. נירית גולדשטיין
4. ענת רפואה אהרונוביץ

ב"כ התובעים: עו"ד רוברט פישמן ועו"ד איליה שכטר
ב"כ הנתבעת 1: עו"ד הילה סמורזיק ועו"ד ורד בר
ב"כ הנתבעים 2 ו-3: עו"ד רונן לביא

פסק דין

עניינו של פסק דין זה הוא פרסום העולה כדי הפרת הוראות חוק איסור לשון הרע. בפסק הדין תהא התייחסות לפרסום; בנוסף תהא התייחסות לשאלת הפיצוי, תוך התייחסות אף לפרסומים שנעשו על ידי אדם שמומן, במישרין או בעקיפין, על ידי התובעים עצמם.

הבניית התחשיב לקביעת סכום הפיצוי – בנוסף תופיע בפסק דין זה פירוט הדרך לקביעת הפיצוי - באופן הקובע תחילה מסגרת הפיצוי הראויה ולאחר מכן קביעת הפיצוי הספציפי בנסיבות העניין.

1. על ההליך

1.1. לפני תביעה לפיצוי כספי ע"ס 200,000 ₪ בגין עוולת לשון הרע המיוחסת לנתבעים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

1.2. התובע 1, ד"ר משה בושמיץ, הוא וטרינר ושותף בתובעת 2 - חווה לרבייה וגידול של קופים למטרות מחקר, הידועה כ"חווה מזור".

1.3. הנתבעים הם פעילים חברתיים אשר מתנגדים לפעילות חווה מזור ומנהלים כנגדה מאבק ציבורי.

2. תמצית טענות התובעים

2.1. לטענת התובעים – הנתבעים פגעו בהם, השמיצו אותם ועוולו כלפיהם וזאת כחלק ממאבקם בפעילות החווה. לדברי התובעים - הנתבעים פועלים כנגד החווה בדרכים פסולות ובין היתר הם מנהלים דף ברשת החברתית "פייסבוק" המכונה **"מאבק הקופים בישראל"** (להלן: **"דף הפייסבוק"**).

2.2. כתב התביעה מייחס לנתבעים פרסום המהווה הוצאת לשון הרע כנגד התובעים. על פי הנתען, ביום 14/01/13 פרסמו הנתבעים בדף הפייסבוק קישור הנושא את הכותרת **"תחקיר – מאבק הקופים בישראל חושף את השחיתות"**. הקישור מפנה לאתר youtube בו מפורסם חלק מהקלטת שיחה בין הנתבעת 1 לנתבעת 4, נתבעת אשר בסופו של יום נמחקה מהתביעה. התובעים מלינים על כך שמהסרטון למדים כי התובעים משלמים כסף במעטפות לפקח של רשות הטבע והגנים הלאומיים (הגוף המפקח על החווה), ובתמורה לכך מוציא פקח רשות הטבע והגנים דו"חות ביקורת חיובית על החווה.

ההקלטה מלווה בכתוביות שונות בדבר שחיתות תוך אזכור בולט של התובעים. לדברי התובעים הופץ במסגרת הפייסבוק פרסום נוסף ביום 29/01/13. בנוסף, הועלה הפרסום לדף הפייסבוק של השר להגנת הסביבה דאז – השר גלעד ארדן, אשר היה ממונה על פעילות החווה.

2.3. התובעים טוענים כי מדובר בפרסום פוגעני מבזה ומשפיל אשר אין בו אמת ואשר פוגע במקצועם ובמשלח ידם. התביעה עוסקת בהוצאת לשון הרע אך נוקבת גם בעוולת הרשלנות והפרת חובה חקוקה המופיעה בסעיף 30 לחוק התקשורת (בזק ושירותים), תשמ"ב – 1982 שעניינו הטרדה באמצעות מתקן בזק.

3. תמצית טענות הנתבעים

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

3.1. הנתבעים הגישו שני כתבי הגנה: האחד מטעם הנתבעים 1-3 והשני מטעם הנתבעת 4. לאחר הגשת התביעה, הגיעו התובעים והנתבעת 4 להסדר מחוץ לכותלי בית המשפט, כך שפסק דין זה אינו עוסק עוד בטענות כלפיה ואולם עניינה המשיך להיות רלוונטי באופן שיובא בהמשך פסק הדין.

3.2. טענות הנתבעים 1-3:

3.2.1. הנתבעים 1-3 טענו בהגנתם כי פעלו בתום לב למילוי השליחות הציבורית שנטלו על עצמם ומטרתה להביא להפסקת הסחר בקופים למטרות רווח, מה שכונה על ידם "מאבק הקופים".

3.2.2. הנתבעים טוענים כי בפרסומים המיוחסים להם אין דבר מלבד ציטוט דברים שנאמרו מפיה של הנתבעת 4 ואילו הם הביאו דברים בשם אומרם. כמו כן, הובאו נתונים רבים המתייחסים לתובעים ובהם פסקי דין והחלטות של בתי משפט שונים, מסמכים והתבטאויות של שרים לאיכות הסביבה, תחקירים עיתונאיים ועוד. לטענת הנתבעים הם פועלים בכל דרך לגיטימית שבה ניתן על מנת להביא להפסקת הסחר בקופים כאמור ולהביא לפרסום מידע מטריד בעניין.

3.2.3. הנתבעים טוענים כי הפרסומים המיוחסים להם היו אמת, כי היה עניין ציבורי בפרסום וכי כאמור הם פעלו בתום לב. הסרטון נושא התובענה הוא, לדבריהם, פרי תחקיר עיתונאי מקיף ובו ציטוטים מפי בעלי תפקידים שונים המובאים בשם אומרם. משכך סבורים הנתבעים כי אין בפרסומו משום לשון הרע וכי מכל מקום זכאים הם להגנות הקבועות בסעיפים 14 ו-15(4) בחוק איסור לשון הרע שעניינן הגנת אמת הפרסום והבעת דעה בתום לב.

3.2.4. אשר לטענות בדבר רשלנות והפרת חובה חקוקה, השיבו הנתבעים כי אלה נטענו בסתמיות ובכלליות כך שיש לדחותן על הסף ולמעצר לגופן.

4. דיון והכרעה

4.1. כללי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 אוסר על פרסום לשון הרע וקובע כי פרסום דבר לשון רעה מהווה עוולה אזרחית. בסעיף 1 שבו מוגדרת לשון הרע כדלקמן: "לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

- (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרם לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;
- (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
- (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;
- (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או מוגבלותו"

הבהרה ביחס להגדרת החוק

4.2.

הגדרת החוק רחבה למדי ונבחנת בהתאם לסטנדרט האובייקטיבי של האדם הסביר [ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ, פ"ד נח(3) 558 (2004)]. היותו של הפרסום שקרי או אמת, אינה מעלה או מורידה לעניין הגדרתו כ"לשון הרע" בהתאם החוק. אשר על כן יתכן כי פרסום יכול עובדות אמת ועדיין ייחשב כהוצאת "לשון הרע" על פי החוק. במקרה של פרסום אמת המהווה הוצאת לשון הרע, יכול שתעמוד למפרסם הגנת "אמת דיברתי" או אחת ההגנות האחרות הקבועות בחוק, אך שאלה זו תיבחן רק בשלב מאוחר יותר, לאחר שייקבע כי הפרסום אכן מהווה "לשון הרע" [א' שנהר, דיני לשון הרע (תשנ"ז) 122].

1.1. השלבים להכרעת תובענה שעניינה הוצאת לשון הרע

הפסיקה קבעה ארבעה שלבים על פיהם יש לנתח טענה לפגיעה בשם טוב. בהקשר זה נקבעו בע"א 89/04 נודלמן נ' שרנסקי (פורסם במאגרים, [פורסם בנבו], 04/08/08) הדברים הבאים:

"מהלך הניתוח של טענת הפגיעה בשם הטוב, המולידה עוולה בניזקין ומזכה בפיצוי, בנוי מארבעה שלבים. ראשית, יש לפרש את הביטוי, בהקשר אובייקטיבי... שנית, יש לבחון האם על פי משמעות זו, מהווים הדברים "לשון הרע" על פי סעיף 1 לחוק, והאם אופן אמירתם מהווה "פרסום" כמשמעותו על פי מבחני סעיף 2 לחוק. בשלב שלישי, יש לבחון את תחולת ההגנות השונות על הפרסום... בשלב הרביעי, אם ממלא הפרסום את תנאי שלושת השלבים הקודמים, נבחנת שאלת הסעדים..."

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

בהתאם לאמור יש לבחון את הפרסומים המיוחסים לנתבעת ולקבוע האם הם מהווים "פרסום לשון הרע" המזכה את התובעת בפיצוי בגינם.

ומכאן, לענייננו -

4.3. הסרטון המיוחס לנתבעים – הוא בגדר עוולה

4.3.1. התובעים טוענים כנגד הפרסום אותו העלו הנתבעים 1-3 לדף הרשת החברתית "פייסבוק" של תנועת "מאבק הקופים", שכותרתו: **"תחקיר – מאבק הקופים בישראל חושף את השחיתות"**. באותו פרסום מופיע קישור לסרטון שהועלה לאתר האינטרנט "יוטיוב", העוסק בקופים שבחוות מזור. קישור לסרטון האמור הועלה גם לדף הפייסבוק של השר גלעד ארדן, שהיה בזמנים הרלוונטיים השר להגנת הסביבה ובמסגרת זו היה ממונה בין היתר גם על רשות הטבע והגנים המפקחת על הנתבעת 2.

כבר מיד יובהר כי אין מחלוקת על כך שהסרטון שהופץ באמצעות רשת האינטרנט נחשף לאנשים נוספים לתובעים, שהם הנפגעים ממנו וכי הוא עונה על הגדרת "פרסום" בהתאם לחוק איסור לשון הרע.

4.3.2. בתחילת הסרטון מופיעות מספר כתוביות בהן נכתב:

"תחקיר מאבק הקופים חושף 'אני יודעת מי מקבל את הכסף'; 'שחיתות רחבת היקף על גבם של קופים חסרי ישע!'; 'סחר בקופים עבור בצע כסף'."

בחלק הראשון של הסרטון, אשר עוסק ברשות הטבע והגנים, נשמעים קטעים משיחה בין הנתבעת 1 לנתבעת 4 על רקע מוסיקה 'דרמטית'. נרשם כי רשות הטבע והגנים היא זו שמאשרת את היתרי הסחר של חוות מזור. מוקרנת תמונה של קוף במעבדה וכן מוצגות כתוביות בעברית אשר מדגישות חלקים מההקלטה ומוסיפות לה.

תמלול הסרטון הוגש כראיה, ולהלן מתוכו הקטע הרלוונטי לענייננו:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

"אני יודעת מי מקבל את הכסף.

אני יודעת מי מקבל את הכסף. הוא הראשון שמקבל את המעטפות. יכול להיות שגם רוני מקבל. אבל רוני לעומת זאת מקבל משכורת יפה ברשות. חגי אילן לא.

הבנתי,

חגי אילן.

אבל

אותו פקח, אותו פקח שאחראי באופן ישיר על שלוש ארבע ביקורות בשנה בחווה. זה שיושב עם בושמיץ ועושה איתו את כל הטפסים ועושה וי על כל הרובריקות. הוא החבר הכי טוב של בושמיץ בכל המערכת הזאת, חבר אישי אישי טוב של בושמיץ, חגי אילן".

לציין כי כאשר מוזכר שמו של התובע 1 בהקלטה מופיעה גם שקופית הסבר לפיה: "משה בושמיץ – שותף, מנהל מקצועי ודובר חוות מזור".

4.3.3. יש לקבל טענת התובעים לפיה בהתאם למבחן האדם הסביר הפרסום הפוגעני מייחס לתובעים מתן שוחד לפקח של רשות הטבע והגנים, בתמורה למילוי דיווחי ביקורת חיוביים על חוות מזור.

צפייה בסרטון, המלל המופיע בו וההקשר מביאים לדחיית טענת הנתבעים לפיה אין בפרסום האמור משום לשון הרע כלפי הנתבעים; אין גם לקבל טענת הנתבעים לפיה לא עוללו מכיוון שמילה "שוחד" לא נאמרה או נזכרה בסרטון; אין גם לקבל טענת הנתבעים, המיתממת משהו ומבקשת לומר שכל שניתן ללמוד מהסרטון הוא שהתובע 1 הוא חבר אישי וטוב של חגי אילן, פקח רשות הטבע והגנים.

4.3.4. פרשנות ביטוי בהקשר של עוולת לשון הרע נעשית באופן אובייקטיבי בהתאם לאמות מידה של האדם הסביר. פרשנותו הסבירה של ביטוי מסוים נשענת גם על נסיבותיו החיצוניות ועל לשונו המשתמעת [ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ', פ"ד נח(3) 558, 568].

כאשר בוחנים בענייננו את שאלת קיומו של לשון הרע בסרטון, אין לנתק מילה אחת או מספר מילים מהקשרן אלא יש להתייחס לביטוי המלא על כל רבדיו – הן זה החזותי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

והן המילולי לרבות ההקשר שבו הביטוי מופיע. כל רבדיו של הביטוי הם שנותנים לו את משמעותו והם שיוצרים את המסר עבור הצופה, אשר קולט אותו באמצעות מכלול חושי. פירוק הביטוי לגורמים נפרדים חוטא לאמת ואינו מייצג את המסר המועבר באמצעות הביטוי.

4.3.5. אכן כטענת הנתבעים, המילה "שוחד" לא הוזכרה בסרטון המצולם באופן מפורש, אך היא עולה באופן משתמע מהקשר הדברים וממכלול הביטוי, ולעניין זה אפנה לארבעה:

4.3.5.1. ראשית - הסרטון מוצג בכותרתו כתחקיר, דהיינו ככזה המתיימר להציג עובדות;

4.3.5.2. שנית - הסרטון מבטיח חשיפת שחיתות, ומרחיב כי ישנו סחר בקופים תמורת בצע כסף;

4.3.5.3. שלישית – בנוסף מופיעה בסרטון התייחסות מפורשת לחוות מזור ולתובע 1 המוצג כבעל תפקיד מפתח בחווה. על רקע זה, נשמעת הדוברת בסרטון מתייחסת ל"מעטפות כסף" שמתקבלות אצל עובדי רשות הטבע והגנים. עוד מציינת הדוברת כי מי שמקבל את מעטפות הכסף הוא מי שעורך את הביקורות בחווה - תוך התייחסות ספציפית לתובע 1, כאיש אשר יושב עם אותו אדם שמקבל את מעטפות הכסף "ומסמן וי בכל הרובריקות".

ברי לכל בר דעת כי מהעבר השני של קבלת מעטפות הכסף מצוי מי שנתן את מעטפות הכסף. עוד ברי כי ייחוס מסירה של מעטפות כסף, בהקשר של "חשיפת שחיתות" ו"בצע כסף" אשר נשתלו במוחו של הצופה קודם לכן, מוביל את האדם הסביר לחשוב כי מדובר ב"שוחד".

4.3.5.4. רביעית - הנתבעת 1 העידה בעניין זה ולדבריה הנתבעים התכוונו שלא לומר את המילה "שוחד" באופן מפורש, אך עם זאת "לתת לאנשים לעשות את העבודה" (עמ' 96 ש' 17 בפרוטוקול). ואכן, המסר העולה מהסרטון הוא ברור.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

4.3.6. הסרטון מייחס לתובעים באופן מפורש שחיתות, העברת מעטפות כסף ובצע כסף, ובאופן משתמע מייחס להם עבירת שוחד. אין ספק כי מדובר בפרסום אשר עלול "להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרם לשנאה, לבוז או ללעג מצדם"; "לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו"; או "לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו". משכך אין ספק שמדובר בסרטון שפרסומו הוא לשון הרע כלפי הנתבעים.

4.3.7. באשר לעוולה כנגד התובעת 2

הנתבעים ביקשו להפריד בטענותיהם בין התובעים ולהפנות לכך שהתובעת 2 היא תאגיד ולא אדם פרטי. הנתבעים טענו כי גרסתה של התובעת 2 לא הוכחה, נזקה לא כומת וכי בכל מקרה התובע 1 לא יכול היה להעיד מטעמה.

במלוא הכבוד – אין מקום לטענות אלה. הנתבעים הציבו את עיסוקה של התובעת 2 במרכז מחאתם וממילא גם בסרטון המכפיש. שמה של חוות מזור, אותה מפעילה התובעת 2 הופיע היטב בסרטון ואין כל ספק כי הנתבעים מתכוונים לפעילותה של זו. גם הטענה בדבר העובדה שהתובע 1 אינו מנהלה של התובעת 2 אלא רק אחד מבעלי מניותיה היא בגדר תרתי דסתרי לגרסת הנתבעים. ויובהר – הנתבעים פעלו היטב לקשור בין מהלכיו של התובע 1 לבין ניהולה של חוות מזור, קרי עסקה של התובעת 2. טענה מאוחרת לפיה אין קשר בין התובע 1 לתובעת 2 סותרת ומנוגדת לכל גרסת הנתבעים עצמם.

ביחס לטענה לפיה התובעת 2, כתאגיד, אינה זכאית לדרוש פיצוי וללא הוכחת נזק – הרי יש לדחות טענה זו ואפנה אל רע"א 2015/15, מאיר פלבסקי נ' חברת מקור הפורמייקה בע"מ [מיום 4/8/2016].

4.4. לנתבעים לא עומדת הגנה

4.4.1. הנתבעים טענו לתחולתן של הגנות שעיקרן הגנת תום הלב בהתייחס לסעיף 15(2) בחוק ו 15(4) לחוק, עוד עלתה טענה של "אמת דיברתי" וכן נטען ל"מילוי חובה עיתונאית"

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

ו"הגנה על עניין אישי כשר". הנתבעים גם הלינו על ניסיונות ההשתקה של התובעים וטענו לחופש הביטוי לו הם זכאים.

4.4.2. הגנת אמת הפרסום

4.4.2.1. סעיף 14 לחוק קובע כדלקמן:

"במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש".

4.4.2.2. כאשר מיוחס לנפגע ביצוע מעשה פלילי, נדרש הפוגע להציג **"ראיות בעלות משקל רב**

וכבד יותר ממה שדרוש במשפטים אזרחיים רגילים" (ע"א 475/81 זיקרי נ' כלל ביטוח בע"מ, פ"ד מ(1) 589, 598). יובהר כי אין מדובר במידת הוכחה "שלישית" נפרדת מהשתיים המוכרות – האחת במשפט אזרחי והשניה במשפט פלילי. עניין לנו במידת ההוכחה הדרושה במשפט אזרחי – שהיא עמידה במאזן ההסתברויות. אולם, כאשר מיוחס לנפגע מעשה פלילי, כמות ההוכחה הנדרשת על מנת לעמוד במידת ההוכחה של מאזן ההסתברויות היא רבה יותר ועליה לעמוד ביחס מתאים לתוכן הדיבה (ע"א 670/79 הוצאת עיתון הארץ בע"מ נ' מזרחי, פ"ד מא(2) 169, 186).

4.4.2.3. בענייננו, הסרטון נושא התביעה מייחס לתובעים עבירת שוחד ועל כך הורחב הדיבור

לעיל. משכך, על מנת לעמוד במידת ההוכחה הדרושה ולזכות בהגנת "אמת דיברתי", על הנתבעים להציג ראיות רציניות וממשיות. בסיומו של הליך ניתן לומר כי לא זו בלבד שהנתבעים לא עמדו במידת ההוכחה הדרושה לטענתם, אלא שלא הוצגה כל ראיה שיש בה כדי להצביע על אמת בהאשמות אשר הופנו כלפי מי מהתובעים.

4.4.2.4. הנתבעים התבקשו במהלך עדותם להתייחס לעניין זה באופן מפורש ולא הצליחו

להוכיחו. מדברי הנתבעים עולה כי החשדות האמורים אינם מבוססים על ראיות כלשהן כי אם על "תחושות בטן" ודברים שאותם אמרה הנתבעת 4, המבוססים על השערותיה ואינם אלא עדות מפי השמועה (עדותה של הנתבעת 1 בעמ' 96 ש' 7-22 בפרוטוקול; עדותה של הנתבעת 3 בעמ' 159 ש' 13-26 בפרוטוקול). אין בנמצא כל ראיה שניתן ללמוד ממנה על "העברת מעטפות כסף" כפי שטענו הנתבעים באופן מפורש, ואין כל ראיה על הטיית דו"חות ביקורת של החווה, כנטען על ידי הנתבעים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

4.4.2.5. ראוי לציין בהקשר זה כי תלונה אשר הוגשה על ידי הנתבעים למשטרת ישראל במהלך שנת 2013, נסגרה בלא תוצאות (עמ' 98 ש' 1-24 בפרוטוקול). תלונות אחרות אשר הוגשו על ידם למבקר המדינה, לשר להגנת הסביבה וליועץ המשפטי לממשלה הסתיימו אף הן בלא כלום (עמ' 98 ש' 26-29 בפרוטוקול).

4.4.2.6. זאת ועוד, הנתבעים 2-3 טענו בסיכומיהם כי הראיות שהובאו במסגרת ההליך מעלות בהצטברותן "חשדות כבדים בהקשר להתנהלות רשות הטבע והגנים בכלל, וחגי אילן בפרט, ביחס לתובעים, ואין לפטור חשדות אלה ללא חקירה מקיפה" (סעיף 64 בסיכומי הנתבעים 2-3). ללמדך, כי אף לשיטתם של הנתבעים לא הוכחו במסגרת ההליך מעשים פלילים שבוצעו על ידי התובע 1, וכי לכל היותר מדובר בחשדות שיש לחקור בגינם.

4.4.2.7. משלא הוגשה כל ראיה שיש בה כדי לבסס את טענותיהם בדבר העברת "מעטפות כסף" או הטיית דו"חות ביקורת, לא ניתן לקבל את טענת להגנת אמת הפרסום והיא נדחית בזה.

4.4.3. הגנת תום לב

4.4.3.1. סעיף 15 לחוק איסור לשון הרע מונה קשת של נסיבות שבהן תקום למפרסם הגנה מפני תביעה בעוולת לשון הרע, על אף הפגיעה בשמו הטוב של הנפגע ולמרות שהפרסום לא היה אמת. הגנה זו מובאת של ההגנה על אינטרס חופש הביטוי, אשר נמצא כי במקרים מסוימים, כמפורט בתתי הסעיף בחוק, מצדיק פגיעה בשמו הטוב של אדם.

4.4.3.2. בענייננו, הנתבעים טענו כי עומדת לזכותם הגנת תום הלב הקבועה בחוק איסור לשון הרע, בהתייחס לסעיפים הספציפיים: 15(2) ו-15(4) בחוק. הנתבעת 1 הוסיפה וטענה כי עומדת לזכות גם ההגנה הקבועה בסעיף 15(3) בחוק שעניינו הגנה על ענין אישי כשר.

4.4.3.3. תתי-סעיף החוק הרלוונטיים לענייננו, קובעים כדלקמן:

15. במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו:

(1)

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

- (2) היחסים שבינו לבין האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית או חברתית לעשות אותו פרסום;
- (3) הפרסום נעשה לשם הגנה על ענין אישי כשר של הנאשם או הנתבע, של האדם שאליו הופנה הפרסום או של מי שאותו אדם מעונין בו ענין אישי כשר;
- (4) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לענין ציבורי, או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות;

4.4.3.4. תנאי מוקדם – תום לב - כעולה מלשון החוק - תנאי מוקדם ויסודי לתחולתן של ההגנות הוא זה הקבוע ברישא של סעיף 15, ולפיו **"הנתבע עשה את הפרסום בתום לב"**. ובמילים אחרות - בטרם יזכו הנתבעים להיכנס להיכלות ההגנה באחת מן החלופות הקבועות בסעיף 15 בחוק, עליהם להראות תחילה כי הפרסום שנעשה על ידם נעשה בתום לב. הנטל להוכחת מרכיב תום הלב בפעולת הפרסום מוטל על המפרסם וכך גם הנטל להראות כי הפרסום נעשה באחת מהנסיבות המנויות בסעיף (א' שנהר, דיני לשון הרע (תשנ"ז) 254 ; 258).

4.4.3.5. אשר לתום ליבם של הנתבעים, מהראיות עולה תמונה ברורה לפיה הפרסום נושא התובענה הוא פרסום שנעשה במטרה להביא לסגירת חוות מזור, אשר היה מונע ממניעיהם האידיאולוגיים של הנתבעים כפעילים למען זכויות בעלי חיים.

בנקודה זו ראוי לציין כי במהלך כל שלבי ניהול ההליך התמקדו הנתבעים בשאלת הלגיטימיות המוסרית של קיום החווה ובניסיונם למקד את הדיון בשאלה זו. אכן, שאלה זו והשאלות המוסריות הכרוכות בביצוע ניסויים בבעלי חיים בכלל, הן רציניות ונכבדות, אך לא יידונו בפסק דין זה. בפסק הדין מוגבל בית המשפט לשאלת עוללת לשון הרע הנטענת ולהגנות העומדות כנגדה.

4.4.3.6. הנתבעים טענו כי ערכו תחקיר מקיף עובר לפרסום בן למעלה משנה שבמהלכו נאספו עדויות, מסמכים רשמיים של משרדי ממשלה, חוות דעת מקצועיות של חוקרים בעלי שם וכי נקטו בכל אמצעי הזהירות בטרם הפיצו את הסרטון.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

עם זאת בהתייחס לחלקי הסרטון אשר מתייחסים לתובעים טענו רק כי ממצאי התחקיר העלו חשד לפיו פקחי רשות הטבע נמצאים בניגוד עניינים בכל הנוגע לתובעים. בניגוד לנטען על ידם בהליך המשפטי, הסרטון שהופץ אינו מזכיר את המילה "חשד" ומתיימר להציג לצופים עובדות. זאת ועוד, הניסוח המעודן בדבר "ניגוד עניינים" של עובדי רשות הטבע כלפי התובעים, נעדר אף הוא מהסרטון ותחתיו מופיעים ביטויים כגון "שחיתות", "בצע כסף" ו"מעטפות כסף" אשר מייחסות לתובעים מעורבות בשוחד.

4.4.3.7. כאמור - בסיומו של הליך ההוכחות הנתבעים לא הציגו כל ראיה המאששת את טענותיהם החמורות כלפי התובעים ובפרסום זה הסתמכו לחלוטין על דברים שנאמרו מפיה של הנתבעת 4 בשיחת טלפון.

כאן המקום לציין כי בין הנתבעת 4 ליתר הנתבעים לא שוררת מערכת יחסים חיובית והם, מצדם, אף הטילו דופי באמינותה. בניגוד לגישתם כלפי הנתבעת 4, הנתבעים בחרו לאמץ ללא הסתייגות את דבריה ביחס לתובעים ולפרסום ברבים מבלי לבדוק את אמינות תוכנם לעומק, כפי שמתבקש היה בנסיבות בהן הפרסום מייחס לנפגעים האשמות חמורות כל כך. לא זו אף זו, הוכח כי בעריכת הסרטון הנתבעים השמיטו מילות קישור שהיה בהן כדי להצביע על כך שהדברים הנאמרים אינם מוחלטים, והציגו אותם כעובדות מוגמרות.

4.4.4. עוד באשר לטענת תום הלב של הנתבעים

בניגוד לנטען על ידם, הנסיבות המתוארות עד כה מצביעות דווקא על היעדר תום ליבם של הנתבעים בפרסום הסרטון, ודוק:

- הנתבעים לא נקטו באמצעי זהירות סבירים ולא בדקו את המידע שהגיע לידיהם בצורה אובייקטיבית טרם הפרסום;
- הנתבעים ערכו את המידע שהגיע אליהם והציגו אותו בסרטון בצורה מוחלטת כעובדות מוגמרות, בשעה שעל פי המידע שהיה בידם לא היה בגדר עובדה;
- הנתבעים לא פנו לקבל את תגובת הנפגעים טרם הפרסום והתעלמו במופגן מטענות התובעים כנגד הסרטון לאחר הפרסום;

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

- הנתבעים פרסמו את הסרטון בתפוצה רחבה, וממשיכים בפרסומו, גם כאשר ברור כי הוא כבר אינו רלוונטי.

בהינתן כל אלה, אין ספק כי לא היה תוס לב במעשיהם של הנתבעים וכי הגנה זו אינה יכולה לעמוד להם.

4.4.5. באשר לטענה בדבר פעילות עיתונאית

ראשית – יודגש כי הנתבעים אינם עיתונאים. הנתבעים פועלים היטב בהתאם לעקרונות ולערכים אשר לטעמם יש לקדם ובכך לא דן פסק דין זה. פעילותם בוודאי אינה בגדר פעולה עיתונאית המביאה ידיעות לציבור תוך פרשנות כזו או אחרת – אלא פעילותם מוקדשת לקידום מטרות שהציבו לעצמם והקשורות לפעילות חוות מזור בתקופות שונות ובעיקר לקופים הנמצאים בה ;

שנית – הנתבעים אף לא פעלו בדרך עיתונאית, לא ווידאו את ה"ידיעה" שפרסמו ובעיקר – לא הביאו תגובת התובעים ואף לא תגובת המעורבים בידיעה זו. טענה בדבר "פעילות עיתונאית" אינה מילת קסם המקימה יש מאין הגנה מפני תביעות משפטיות. יש צורך לבנות, לגבש ולעבות טענה בדבר "פעילות עיתונאית" בעובדות ובפעולות עיתונאיות. כך לא נעשה, לא בטרם הפרסום ואף לא אחריו.

4.4.6. באשר לטענה בדבר הגנה על ענין אישי כשר ולטענת חופש הביטוי

ראשית - הנתבעים לא הסתפקו בפניה ממוקדת בזמן ובנמען – כך שהאמור בסרטון יועבר, למשל, רק לשר הממונה באופן ישיר.

האמור בסרטון נערך באופן מיוחד ובכוונת מכוון להביא לחשיפתו הרחבה, כאשר מטרתם המוצהרת של הנתבעים היא להפעיל לחץ על גורמים מקבלי החלטות להביא לסיום פעילות חוות מזור (כדוגמת השר ארדן). אין מחלוקת כי גם כיום, בסיומו של ההליך המשפטי ובעת שטענות התובעים כנגד הטענות המוצגות בסרטון כבר ידועות להם, הסרטון עדיין ממשיך להיות מופץ וזמין לכל ברשת האינטרנט.

שנית – בכל הקשור לטענת חופש הביטוי – הרי יש להדגיש כי חופש הביטוי אף הוא צריך להיות מובע בתום לב ותוך איזון בינו לבין פגיעה במושאי הביטוי.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

זאת ועוד – בעניין זה אחריתו של דבר מלמדת על ראשיתו, ואבהיר. העובדה שהסרטון ממשיך להיות מפורסם ואין מדובר באמירה ממוקדת ומבוססת – מטה את הכף כנגד הגנת "חופש הביטוי" הנטענת. וכך, אין מדובר במצב בו הנתבעים עוולו באמירה חד פעמית, אשר הוסרה מהמרשתת – אלא בעוולה מתמשכת שלא הוסרה ואשר גורעת בניסיון הגנה של חופש הביטוי.

4.5. שלב רביעי – בחינת הסעד

4.5.1. לאחר שנמצא כי התקיימו יסודות עוללת לשון הרע בפרסום הסרטון נושא התביעה וכי לא עומדת לנתבעים איזו מן ההגנות הקבועות בחוק, יש לפנות לשלב הרביעי של ניתוח התביעה והוא בחינת הסעד הנתבע ובכללו – קביעת הפיצוי הראוי והשיקולים הכרוכים בו.

4.5.2. בעת קביעת הפיצוי יש להתייחס למבחן משולב אשר יקבע תחילה מסגרת פיצוי ולאחר מכן יקבע הפיצוי הספציפי לנסיבות פסק הדין.

ראשית - יש להתייחס לפרסום המכפיש, לעובדה שלנתבעים לא עומדת כל הגנה וכן לאמוד מסגרת הפיצוי הראוי.

שנית - יש לבחון האם יש מקום להפחית או להגדיל הפיצוי לאור הנסיבות ולקבוע סכום מדויק של הפיצוי בו יחויבו הנתבעים.

4.5.3. באשר למבחן הראשון – מסגרת סכום הפיצוי

4.5.3.1. הערכת הפיצוי ללא הוכחת נזק נתונה, כאמור, לשיקול דעת בית המשפט תוך התייחסות לאמירה המכפישה, משך הזמן בו נאמרה וכן שיקולים נוספים.

4.5.3.2. בענייננו אין להתעלם מפסק דין אשר קבע כבר אמת מידה ביחס לפיצוי במסגרת מאבקים שנוהלו כנגד התובע 1 וכנגד פעילות חוות מזור. פסק הדין ניתן במסגרת הליך בו נתבעה הנתבעת 4 כאן על ידי התובע והוזכר על ידי התובעים יותר מפעם אחת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

באותו פסק דין מצא בית המשפט ביום 13/3/2008 (כב' השופטת שושנה אלמגור, בשבתה בבית משפט השלום) כי יש לחייב את הנתבעת 4 בפיצוי בסך של 100,000 ₪. לענין זה ר' תא (ת"א) 32986/03, בושמיץ משה נ' אהרונוביץ' ענת (החלטה מיום 6/5/2007 בדבר חבות הנתבעת בעוולה) וכן תא (ת"א) 32986/03, בושמיץ משה נ' אהרונוביץ' ענת (פסק דין מיום 13/3/2008 – לאחר דיון בשאלת הנזק).

4.5.3.3. פסק הדין אשר קבע פיצוי בסך של 100,000 ש"ח התייחס לאמירות המייחסות לתובע 1 מתן שוחד, באופן דומה לאמירה שבבסיס פסק דין זה. אך בנוסף לכך – נקבע הפיצוי גם ביחס לשורה ארוכה של אמירות, יוצאות דופן בחומרתן, אותן פרסמה הנתבעת 4 במסגרת פורום שניהלה במרשתת. וכך בין האמירות בגין נקבע פיצוי בסך של 100,000 ש"ח נמצאות האמירות הבאות:

"רוצח";

"ד"ר מוות מאיים";

"מנקה המחראות במחנה הקופים 'אשוויץ'";

"אשוויץ בושמיץ"

וכן נאמר:

"המאפיה של סוחרי החיות (מזור, הרלן), אותה מאפיה שהצליחה להטמיע את עצמה עמוק בתוך האקדמיה. יד רוחצת יד בדם קופים ועכברים..."

ועוד נאמר:

"הבנאדם אינו בוחל בשום אמצעי. יש לו כסף וקשרים. הלוואי וניתן היה להוכיח כמה אנשים הוא 'משמן' ואיד."

אין להקל בפרסום מושא התביעה שלפני – אך בקביעת הפיצוי אין להתעלם מהעובדה שפרסום זה חמור פחות משורת הפרסומים בהם נקבע, לפני כתשע שנים, פיצוי בסך של 100,000 ש"ח.

4.5.3.4. מסגרת הפיצוי הראויה – בין 10,000 ש"ח ל – 40,000 ש"ח

התובעים הביאו בסיכומיהם דוגמאות לפסיקה בעניין לשון הרע בה חויבו נתבעים בסכומים של 75,000 ש"ח ו – 85,000 ₪ - וזאת בת"א 12874/08, קונדה נגד לוי (מיום 29/6/14) שם יוחס לתובע פעילות בניגוד עניינים ותוך מעילה בתפקידו; בת"א

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

2723/05, זריהן נגד גבעתי (מיום 7/4/10) יוחסו לתובע מעשי שחיתות וגרימת נזק כספי.

לעומת זאת ניתן להפנות לפסקי דין אחרים בהם נקבעו סכומים הנעים בין 10,000 ש"ח לבין 20,000 ש"ח לכל היותר. וכך למשל:

- בת"א (ת"א) 43432-04-14, אפרים לחובר נגד אליהו חרמוש (מיום 13/2/17) נקבע פיצוי בסך של 10,000 ₪ בגין אמירות המייחסות מתן שוחד וכן אמירה לפיה התובע הוא "חולה נפש הזקוק לאשפוז";
- בת"א (נצי) 7633-09-15, דב הירש נגד אילנה קטן אברהם (מיום 8/2/17) נקבע פיצוי בסך של 15,000 ש"ח בגין אמירות המייחסות לתובע ביצוע עבירות;
- בת"א 66892-03-15, שפיר מגורים ובניין נגד שיפוני (מיום 5/2/17) נקבע פיצוי בסך של 20,000 ש"ח בגין אמירות המייחסות לתובע ביצוע מעשים עברייניים.

במסגרת הפיצוי תיקבע ביחס לפסיקה וכן תוך התייחסות לפסק הדין כנגד הנתבעת 4 אשר הוזכר רבות על ידי התובעים ותוך התייחסות לכך שבפסק דין זה נקבע סך פיצוי של 100,000 ש"ח בגין האשמה בשוחד אך גם ואולי בעיקר בגין סדרה של אמירות מכפישות ועולבות וכפי שנקבע חמורות ביותר.

4.5.3.5. מסגרת הפיצוי - לאור כל האמור לעיל אני קובע כי מסגרת הפיצוי הראויה למקרה זה היא בין 10,000 ש"ח ל – 40,000 ש"ח.

4.5.4. באשר לפיצוי הספציפי בנסיבות הענין

4.5.4.1. במהלך שמיעת הראיות הובא לעדות אדם בשם שאול פרץ אשר הוכח שנשכר כיועץ תקשורת על ידי התובעת 2, כי היה בקשר מתמיד עם התובע 1 וכי קיבל שכר חודשי בסך של 5,000 ש"ח.

4.5.4.2. בכך שהתובעים שכרו לעצמם יועץ תקשורת אין כל פסול. אך באופן פעולתם באמצעות יועץ התקשורת, אשר היה אף אחד משופרות הפרסום בגינו הוגשה התביעה – יש טעם לפגם.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

4.5.4.3. יועץ התקשורת העיד כאמור ואישר כי בזמנים הרלוונטיים קיבל שכר חודשי קבוע בסך של 5,000 ₪ מהתובעת 2 וזאת תמורת שירותים שונים שסיפק לחווה בתחום התקשורת והתדמית.

כחלק מאותם שירותים נהג יועץ התקשורת לבצע פרסומים שונים במדיות תקשורת שונות, לרבות ברשת החברתית פייסבוק ואף התראיין בתכנית הטלוויזיה "צינור לילה".

במסגרת פעילותו עבור התובעת 2, אשר אין מחלוקת כי התובע 1 היה מעורב בה, הקים יועץ התקשורת אתר אינטרנט הקרוי "**המציאות מאחורי דלתות המעבדה**" וכן דף פייסבוק הקרוי "**האמת הלא מצונזרת על ניסויים בבעלי חיים ובקופים**" (עמ' 72 ש' 5-16 בפרוטוקול). אתרים אלה שימשו להעלאת תכנים ופרסומים שונים לקידום ענייני החווה.

4.5.4.4. במהלך עדותו של מר שאול פרץ הוגשו מסמכים שונים והתברר כי התובעת 2 אשר שכרה אותו והתובע 1, אשר היה עימו בקשר – כפי שהעיד במפורש מר פרץ לא הסתפקו בהליכים משפטיים להגנה על שמם ודאגו אף להכפיש את הנאבקים בפועלם.

מהראיות שהובאו ניתן לראות בין היתר את האמור להלן:

- תמונתו של **אדולף היטלר** מתנוססת בפרסום בו נרשם כי הנתבעת 1 והנתבעת 4 צריכות היו להריץ אותו כמועמד בפריימריז של אחת המפלגות כמתנגד חריף לניסויים בבעלי חיים (אג'נדה שאותה הן מקדמות כאמור);
- בפרסום אחר נרשם – כתב "**געגועים להיטלר**" תוך שצוין כי פעילי זכויות בעלי חיים ותנועות שאותן כינה "**טבעוניות-נאציות**" המתנגדות לניסויים על בעלי חיים, פורחות באירופה ורוצות לחזור לימים ההם;
- עוד נעשה פרסום של תמונות אנשים כאלה ואחרים ונרשם - "**לא פגעו בבעלי חיים, אבל רצחו בני אדם**";
- ועוד ועוד.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

4.5.4.5. יודגש כי הגם שהתובע 1 הסתייג בחקירתו הנגדית מאותו שאל פרץ שנשכר כיועץ תקשורת, הרי לאור עדותו של שאל פרץ, לאור העובדה שקיבל תמורה בעבור פועלו ולאור הקשר הישיר עליו העיד בינו לבין התובעים – הרי אין להתעלם מכך בעת קביעת הפיצוי.

4.5.4.6. נהרות של דיו נשפכו ביחס לאמירות מכפישות העוסקות בהשוואה לנאצים ואין להטביע בהם גם פסק דין זה. די אם אפנה אל רע"א 10520/03 איתמר בן גביר נ' אמנון דנקנר (מיום 12/11/06) וכן אל מאמרו של יובל קרניאל, "גזענות, תקשורת ולשון הרע", המשפט, כרך יא (תשס"ז) 409.

4.5.4.7. אין ספק שיש להתייחס להתנהלות התובעים. לענין זה אפנה אל סעיף 21(ד) לפקודת הנזיקין, 1944 המגדיר כנסיבה מקילה התגרות של התובע בנתבע. חוק איסור לשון הרע אינו כולל הוראה דומה, אך עם זאת, התקבלה בפסיקת בית המשפט העליון הגישה הרואה בפרובוקציה מצד התובע כנסיבה שיש בה להקל עם הנתבע (שנהר, 395).

יודגש כי בהתאם לפסיקה –ה"קינטור" אינו מהווה הגנה בפני עוולות שעניין הוצאת לשון הרע נור' עא (ת"א) 53491-09-14, דני בוברוב נ' ליאור קרמונה – כב' השופטת אביגיל כהן מיום 1/4/2015. מכאן – לא ניתן לראות באמור לעיל כהגנה הקמה לנתבעים בפני התביעה, אך יש בכך משום שיקול העומד לצדם בעת קביעת הפיצוי.

4.5.5. סוף דבר ביחס לקביעת הפיצוי

לאור המסגרת שנקבעה בסעיף 4.5.3 לעיל ולאור נסיבות העניין כפי שהובאו בסעיף 4.5.4 לעיל וכן כפי שהובאו במהלך כל פסק הדין – יש להעמיד את הפיצוי הכולל בו יחוייבו הנתבעים בסך של 30,000 ש"ח, אשר יחולק בין התובע 1 לתובעת 2 – קרי 15,000 ש"ח לכל תובע.

אשר על כן אני מחייב את הנתבעים, ביחד ולחוד, בתשלום הסך של 15,000 ש"ח לתובע 1; בנוסף אני מחייב את הנתבעים, ביחד ולחוד, בתשלום הסך של 15,000 ש"ח לתובעת 2. סכומים אלה יישאו הפרשי הצמדה וריבית מיום 31/1/2013 מועד הגשת התביעה ועד למועד התשלום בפועל.

באשר להוצאות המשפט – בנסיבות העניין אני מחייב את הנתבעים, ביחד ולחוד, בתשלום הוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד בסך כולל - של 15,000 ש"ח. סכום זה יישא הפרשי הצמדה וריבית ממועד פסק דין זה ועד למועד התשלום בפועל.

ניתן היום, ח' אלול תשע"ז, 30 אוגוסט 2017, בהעדר הצדדים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 61720-01-13 בושמיץ ואח' נ' זמיר ואח'

אביים ברקאי, שופט